

ÒPERA, ESPECTACLE

Agustí Fancelli

S'atribueix a Gerard Mortier, l'intel·ligent i subtil director de l'Òpera de Brussel·les, una frase que bé pot servir com a punt de partida d'aquest article: "Em sembla lògic que les sales d'òpera s'omplin en el moment en què es buiden les esglésies". La ritualitat és, sense dubte, un dels grans motius que ha permès la subsistència actual del gènere: anar a l'òpera és, en certa manera, compartir els secrets d'una

litúrgia secreta, on els iniciats constitueixen els grans sacerdots necessaris en totes les litúrgies. I, tant que ritus, l'òpera es basa en unes convencions sòlidament arrelades en el món occidental des del segle XVII, moment en què s'obren a Venècia els primers teatres públics.

No cal dir que es tracta d'una subsistència feta més de reproduccions que no pas de noves creacions, contràriament al que havia

succèit fins a final del segle passat. I va ser justament aquest extrem el fet que dos autors com Schönberg i Berg deixessin inacabades les seves dues grans obres de teatre musical (*Noses und Atya* i *Lulu*, respectivament) que va dur Adorno a dir que l'espectacularitat del gènere a partir de la segona meitat d'aquest segle havia passat irremissiblement al cinema, gran hereu d'una forma artística que per la seva realització necessita el treball conjunt de molts individus.

Ritus d'una banda, esclerosi creativa de l'altra. I, tanmateix, els teatres s'omplen. Grans fenòmens d'estiu, com l'Arena di Verona o Salzburg, demostren a bastament la validesa de la proposta espectacular. Mai com ara s'havia parlat de la necessitat de democratitzar el gènere, tot i essent conscients que en el seu caràcter secret l'òpera manté un dels seus irresistibles elements de fascinació. La contradicció té una justificació política: en els nostres dies l'òpera és necessàriament deficitària, només les ajudes institucionals poden assegurar-ne les programacions. I a la vegada l'òpera és també indústria que genera notabilíssims beneficis, el disc és el primer responsable d'un mercat d'intèrprets que posa pels núvols els preus de les produccions, però alhora és l'element més eficaç per a la difusió de les obres.

Massa contradiccions, potser, en l'espai d'un breu article com aquest. Però no voldríem acabar sense destacar el fet que les motiva, ara com al segle XVI: la irresistible atracció de la veu, l'instrument més humà de tots. No hi ha civilització que no canti en el moment en què sent la necessitat de fer de la parla una poètica. I qui canta bé està més a prop dels déus, perquè esdevé el portador dels seus missatges. **Veu d'àngel, divo:** heus ací unes expressions per reflexionar entorn d'aquest fet.